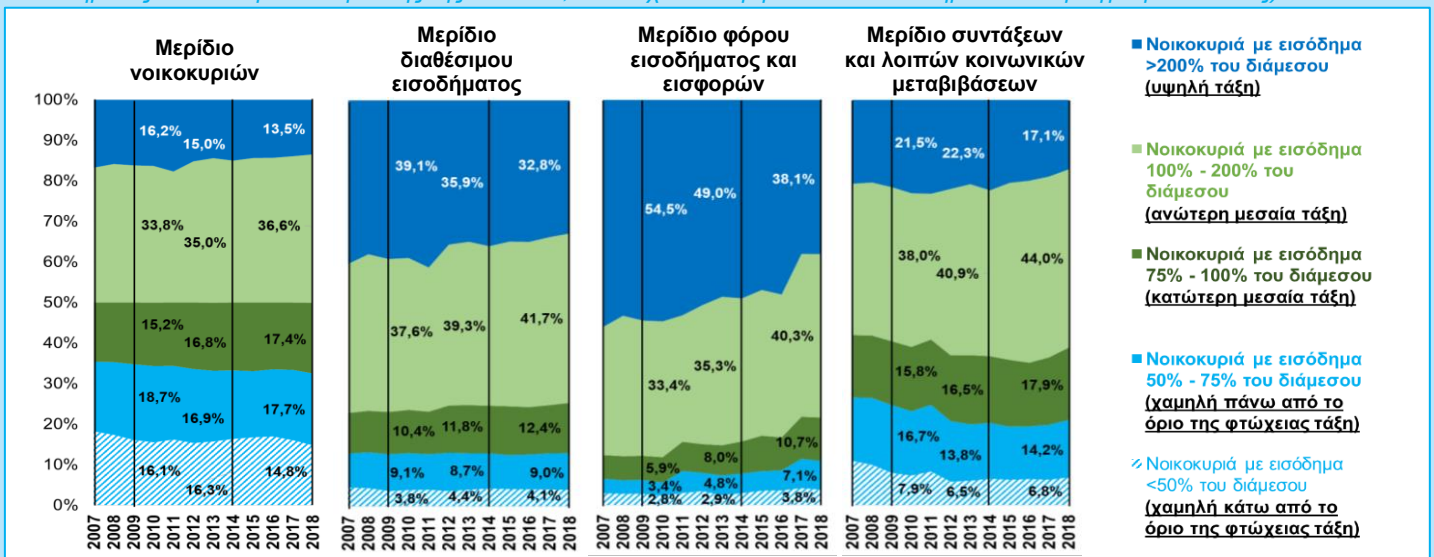

Στόχος η δυναμική ανάπτυξη της μεσαίας τάξης!

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Η υπερφορολογημένη, όπως αναφέραμε και σε [προηγούμενο δελτίο](#), μεσαία τάξη στην Ελλάδα, αποτελεί το 54% του πληθυσμού και, διαθέτοντας ισόποσο ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος, καταβάλλει (2018) το 51% του φόρου εισοδήματος και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ενώ κάνει χρήση του 62% των συντάξεων και κοινωνικών μεταβιβάσεων. Πριν την κρίση (2009), η μεσαία τάξη, με 49% των νοικοκυριών και 48% του διαθέσιμου εισοδήματος, κατέβαλε το 39% των φόρων και εισφορών και έκανε χρήση του 54% των συντάξεων και των κοινωνικών μεταβιβάσεων. Έτσι, λοιπόν, επιβαρύνεται σήμερα φορολογικά κατά 12 π.μ. περισσότερο απ' ό τι προ κρίσης ενώ το εισόδημα της ενισχύεται κατά 8 π.μ. περισσότερο από συντάξεις και κοινωνικές μεταβιβάσεις. Ο συνδυασμός αυτός υπερφορολόγησης και εκτεταμένης συνταξιοδότησης σημαίνει χαμηλότερη οικονομική ισχύ σε διαθέσιμο εισόδημα, μιας και οι φόροι στερούν διαθέσιμο εισόδημα, ενώ οι συντάξεις είναι χαμηλότερες από τους μισθούς. Συμπερασματικά, παρατηρείται ένας οικονομικός μαρasmus της μεσαίας τάξης. Το πιο δυναμικό κομμάτι της κοινωνίας, φαίνεται να μην είναι σε θέση να σύρει το κάρτο της ανάπτυξης, καθώς σε μεγάλο βαθμό είτε είναι οικονομικά αδύναμο, είτε είναι εκτός μάχης. Η θεωρία του ελατρίου είναι μάλλον παραπλανητική. Το ελατήριο μπορεί να είναι συμπιεσμένο, αλλά οι σπείρες του έχουν υποστεί μηχανική κόπωση, και αν αποσυμπιεσθεί δεν πρόκειται να επανέλθει στην προτέρα του δυναμική κατάσταση. Ο μόνος ασφαλής δρόμος για την ταχεία ανάπτυξη της οικονομίας και της δημιουργίας μιας δυναμικής μεσαίας τάξης με υψηλότερα εισοδήματα και τη δυνατότητα αποταμίευσης είναι η επιμονή στις μεταρρυθμίσεις και τις διαρθρωτικές αλλαγές, που υπερβαίνουν την ούτως ή άλλως αναγκαία μείωση της υπερφορολόγησης. Σε ό, τι αφορά την εξάλειψη των φαινομένων του παροπλισμού ενός μεγάλου μέρους της μεσαίας τάξης μέσω της ευρείας συνταξιοδότησης αλλά και συνυπολογίζοντας τις σοβαρότατες συνέπειες του δημογραφικού προβλήματος στη χώρα μας, πρέπει άμεσα να δημιουργήσουμε τις συνθήκες για μια οικονομία με τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των νέων, των γυναικών και των μεγαλύτερων ηλικιών στο εργατικό δυναμικό, εξέλιξη που θα εξαρτηθεί όχι μόνο από υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης αλλά και από την υιοθέτηση πολιτικών για την απόκτηση δεξιοτήτων δια βίου, στο πλαίσιο επιδίωξης ίσων ευκαιριών για όλους, αλλά και για τον περιορισμό των ανικινητήτων στην απασχόληση των συνταξιούχων. Επιβάλλεται, όμως, και μεγαλύτερη στροφή της οικονομικής πολιτικής προς την κατεύθυνση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Αυτές, θα πρέπει να είναι και φιλοαναπτυξιακές αλλά και υπέρ της μεσαίας τάξης, με την ενδυνάμωση των προοπτικών εκπαίδευσης, ανάπτυξης δεξιοτήτων και επαγγελματικής κατάρτισης, σε ένα περιβάλλον υψηλής τεχνολογικής έντασης (4η Βιομηχανική Επανάσταση) και μεγάλων αλλαγών στην παραγωγή και την κατανάλωση για να αντιμετωπισθεί η απειλή της κλιματικής αλλαγής (Πράσινη Συμφωνία).
- Η αύξηση του ΑΕΠ το 2019 περιορίστηκε σε 1,9%, όσο και το 2018, καθώς στο 4ο τρίμηνο του έτους σημειώθηκε σημαντική επιβράδυνση (+1% έναντι +2,2% στο εννιάμηνο), λόγω και της απουσίας των ενισχυτικών της ζήτησης παραγόντων που συνδέονται με την προεκλογική περίοδο των εθνικών εκλογών της 7/7/2019. Αντίθετα με τις περισσότερες εκτιμήσεις, από τον ΣΕΒ είχε επισημανθεί (βλ. [Μηνιαίο Δελτίο ΣΕΒ Δεκ. 2019](#)) ότι η επίτευξη του στόχου για ρυθμό ανάπτυξης άνω του +2% το 2019 θα ήταν δύσκολη. Ενώ η ιδιωτική κατανάλωση υπερέβη τις προσδοκίες, επιταχυνόμενη σε +1,8% το 4ο τρίμηνο από +0,5% στο 9μηνο, οι εξαγωγές (+1%) απογοητεύσαν σε σχέση με το 9μηνο (+6,3%), ενώ η επιτάχυνση των επενδύσεων σε πάγια (+14,4% έναντι +1,5% στο 9μηνο) αντισταθμίστηκε από την αρνητική συμβολή της μεταβολής των αποθεμάτων. Την ίδια ώρα, το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε σε 16,3% τον Δεκέμβριο του 2019, ενώ νέα άνοδο κατέγραψε ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Φεβρουάριο του 2020 (στις 113,2 μονάδες από 109,5 τον προηγούμενο μήνα), κυρίως λόγω της βελτίωσης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Επιπρόσθετα, η επιχειρηματική εμπιστοσύνη στη μεταποίηση με βάση τον PMI διαμορφώνεται σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο (56,2 μονάδες τον Φεβρουάριο του 2020 από 54,4 τον προηγούμενο μήνα), ενώ αντίθετα ο όγκος των λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων υποχώρησε τον Δεκέμβριο του 2019 (-1,7% και +0,6% συνολικά το 2019). Ωστόσο, η τάση αυτή αναμένεται να αντιστραφεί το επόμενο διάστημα, δεδομένων των ιδιαίτερα θετικών προσδοκιών στο λιανικό εμπόριο. Παρόλα αυτά, οι εξελίξεις σε σχέση με την εντεινόμενη εξάπλωση των επιπτώσεων των κορωνοϊού (COVID-19), αναμένεται να αντιστρέψουν το εν γένει καλό οικονομικό κλίμα στην ελληνική οικονομία. Βέβαια, όλα τελικώς θα κριθούν από τις εξελίξεις στη διεθνή οικονομία, με τη μεγάλη πτώση των τιμών του πετρελαίου και των κεφαλαιαγορών να προοιωνίζονται υφεσιακές επιπτώσεις σε αχαρτογράφητα εν πολλοίς νερά.

Μερίδιο νοικοκυριών, διαθέσιμου εισοδήματος, φόρου εισοδήματος & εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και συντάξεων & λοιπών κοινωνικών μεταβιβάσεων κατά εισοδηματική τάξη (Εκτίμηση ΣΕΒ με βάση τα μικροδεδομένα των Ερευνών Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης της ΕΛΣΤΑΤ, τα στοιχεία αναφέρονται στα εισοδήματα του προηγούμενου έτους)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Με την ευγενική χορηγία:

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Θανάσης Πρίντσιπας
Senior Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

ΟΜΙΛΟΣ
ΕΛΛΑΚΤΣΡ

Η έξοδος από την κρίση μέσω συνταξιοδότησης

Στο προηγούμενο δελτίο, [Η υπερφορολόγηση της μεσαίας τάξης](#) παρουσιάστηκαν οι επιπτώσεις της κρίσης στην οικονομική ευρωστία των διαφόρων εισοδηματικών τάξεων, λόγω της ύφεσης και της υπερφορολόγησης, που επέφερε η προσαρμογή μέσω των Μνημονίων. Με τον τρόπο αυτό, μειώθηκε η ζήτηση σε επίπεδα συμβατά με μια οικονομία χωρίς δυνατότητα πρόσβασης στον υπέρογκο δανεισμό της προ κρίσης εποχής και, ταυτόχρονα, αυξήθηκε η δημόσια αποταμίευση που ήταν υπερβολικά αρνητική λόγω των τεράστιων δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Ως αποτέλεσμα αυτών των μηχανισμών προσαρμογής, επήλθε μια μετακίνηση υψηλότερων εισοδηματικά νοικοκυριών προς χαμηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια. Ένα από τα πιο σημαντικά αποτελέσματα ήταν να συρρικνωθεί η υψηλή εισοδηματική τάξη, καθώς και το μερίδιο της φορολογικής επιβάρυνσης των υψηλότερων εισοδηματικών στρωμάτων από φόρους εισοδήματος και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, και να διογκωθεί υπέρμετρα το μερίδιο της μεσαίας τάξης στη φορολογική επιβάρυνση.

Στο σημερινό δελτίο αναλύεται η επίπτωση της κρίσης, και των ως ανωτέρω μηχανισμών και διεργασιών, στη συνταξιοδότηση του πληθυσμού. Στο Διάγραμμα της πρώτης σελίδας και στο [Δ01](#), από τα μικροδομημένα των [Ερευνών Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης της ΕΛΣΤΑΤ](#) από το 2003 και μετά, προκύπτει ότι ενώ το μερίδιο της μεσαίας τάξης στις συντάξεις και κοινωνικές μεταβιβάσεις πριν την κρίση ήταν 54%, σήμερα το μερίδιο αυτό έχει ανέλθει σε 62%. Αυτό είναι αποτέλεσμα της μαζικής συνταξιοδότησης, και εξάρτησης από κοινωνικές μεταβιβάσεις των νοικοκυριών, και ιδίως εκείνων της νέας μεσαίας τάξης, σε ένα περιβάλλον συρρίκνωσης των αμοιβών και της απασχόλησης, και υπερφορολόγησης των εισοδημάτων. Οι δυσμενείς αυτές συνθήκες οδήγησαν στη μετακίνηση νοικοκυριών από την υψηλή στη μεσαία και από την μεσαία στη χαμηλή τάξη στη διάρκεια της κρίσης που είχε ως αποτέλεσμα την υπερσυνταξιοδότηση, σε μια ιδιοσυγκρασιακή

προσπάθεια των νοικοκυριών εξόδου από την κρίση. Συνεπώς, η μεσαία τάξη όχι μόνο υπερφορολογήθηκε, αλλά και υπερσυνταξιοδοτήθηκε στην περίοδο της κρίσης.

Ενώ το μερίδιο της μεσαίας τάξης στις συντάξεις και κοινωνικές μεταβιβάσεις πριν την κρίση ήταν 54%, σήμερα το μερίδιο αυτό έχει ανέλθει σε 62%. Αυτό είναι αποτέλεσμα της μαζικής συνταξιοδότησης, και εξάρτησης από κοινωνικές μεταβιβάσεις των νοικοκυριών, και ιδίως εκείνων της νέας μεσαίας τάξης, σε ένα περιβάλλον συρρίκνωσης των αμοιβών και της απασχόλησης, και υπερφορολόγησης των εισοδημάτων. Οι δυσμενείς αυτές συνθήκες οδήγησαν στη μετακίνηση νοικοκυριών από την υψηλή στη μεσαία και από την μεσαία στη χαμηλή τάξη στη διάρκεια της κρίσης που είχε ως αποτέλεσμα την υπερσυνταξιοδότηση, σε μια ιδιοσυγκρασιακή προσπάθεια των νοικοκυριών εξόδου από την κρίση.

Όπως προκύπτει από την [Μελέτη Επάρκειας Συντάξεων](#), Φεβ. 2020, με υπεύθυνο τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Πάνο Τσακλόγλου, το μέσο βιοτικό επίπεδο των συνταξιούχων και των μελών των νοικοκυριών τους είναι ελαφρά υψηλότερο του εθνικού μέσου όρου αν και κάποτε υπολείπονταν του μέσου όρου. Επίσης, ακόμη και αν οι συνταξιούχοι βρίσκονται κάτω από το όριο επαρκούς διαβίωσης (60% του διάμεσου εισοδήματος στον πληθυσμό), συνήθως δεν απέχουν πολύ απ' αυτό. Στη δεκαετία πριν την έλευση της κρίσης τόσο το μέσο βιοτικό

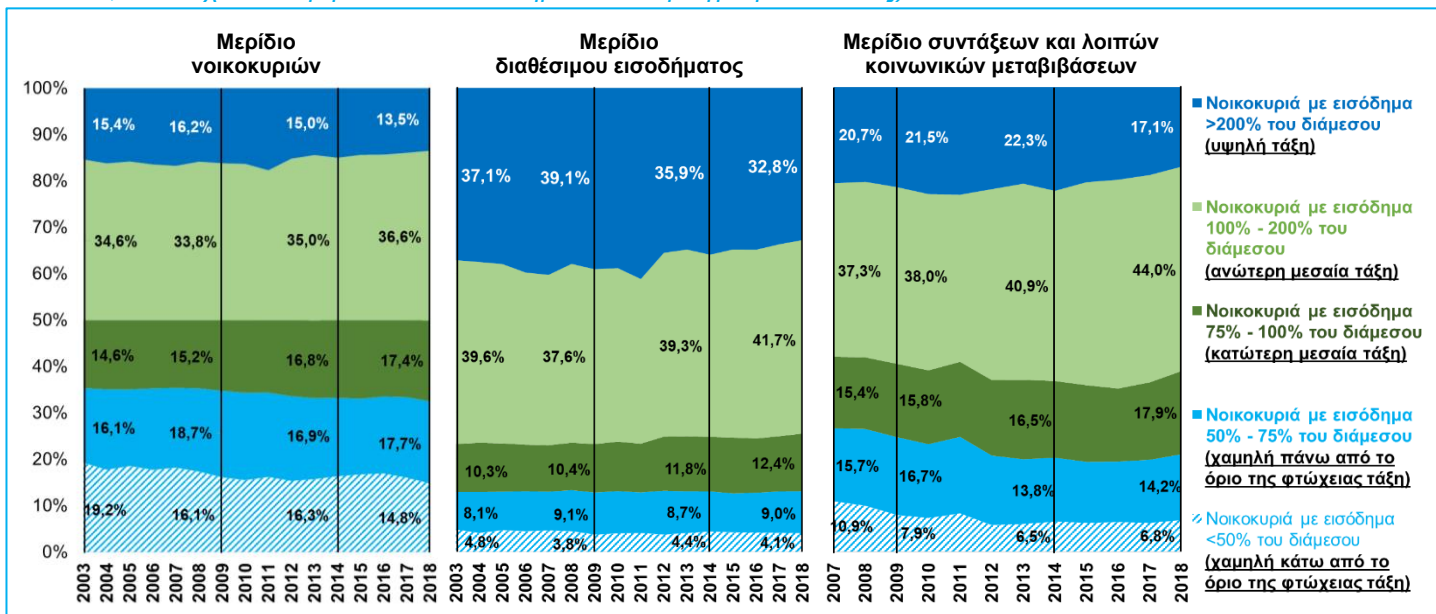
επίπεδο, όσο και το ποσοστό φτώχειας των συνταξιούχων συνέκλιναν σταδιακά προς τον εθνικό μέσο όρο. Αυτό ήταν αποτέλεσμα ενός πλέγματος πελατοκεντρικών κυρίως πολιτικών από το 1990 και μετά, που ενίσχυσαν το βιοτικό επίπεδο των συνταξιούχων. Στην 10ετία της κρίσης, επιπροσθέτως, ελήφθη φροντίδα ώστε οι μειώσεις των συντάξεων να είναι χαμηλότερες των άλλων εισοδημάτων, αλλά και εντός της κατανομής των συνταξιούχων, οι περικοπές ήταν χαμηλότερες για τους χαμηλοσυνταξιούχους.

Το ότι το βιοτικό επίπεδο των συνταξιούχων είναι άνω του μέσου όρου, και ότι οι φτωχοί συνταξιούχοι δεν απέχουν πολύ από το όριο της επαρκούς διαβίωσης, σύμφωνα με τη μελέτη Τσακλόγλου, μπορεί να είναι ένα επιθυμητό αποτέλεσμα από κοινωνικής σκοπιάς, αλλά από οικονομικής σκοπιάς υπογραμμίζει τον μααρασμό της μεσαίας τάξης στη χώρα μας.

Το ότι, λοιπόν, το βιοτικό επίπεδο των συνταξιούχων είναι άνω του μέσου όρου, και ότι οι φτωχοί συνταξιούχοι δεν απέχουν πολύ από το όριο της επαρκούς διαβίωσης, σύμφωνα με τη μελέτη Τσακλόγλου, μπορεί να είναι ένα επιθυμητό αποτέλεσμα από κοινωνικής σκοπιάς, αλλά από οικονομικής σκοπιάς υπογραμμίζει τον μααρασμό της μεσαίας τάξης στη χώρα μας. Η μάχη κατά της υπερφορολόγησης έχει διστακτικά αρχίσει, αν και σκοντάφτει στην υπερσυνταξιοδότηση και την υπερεξάρτηση από κοινωνικές μεταβιβάσεις, που επιτείνεται από τα δημογραφικά αδιέξοδα.

Στο Διάγραμμα Δ01 (και στο διάγραμμα της 1^{ης} σελίδας) παρουσιάζονται τα μερίδια των διαφόρων εισοδηματικών τάξεων στον αριθμό των νοικοκυριών, που έχουν στα μέλη τους τουλάχιστον έναν (1) συνταξιούχο στο διαθέσιμο εισόδημα από όλες τις πηγές και στις συντάξεις και λοιπές κοινωνικές μεταβιβάσεις, με βάση όλα τα διαθέσιμα στοιχεία από το 2003 έως το 2018. Την μεσαία τάξη (άνω του 75% και έως 200% του διάμεσου διαθέσιμου εισοδήματος στον πληθυσμό), στην έναρξη της κρίσης (2009), αποτελούσε το 49% των νοικοκυριών που είχε το 48% του διαθέσιμου εισοδήματος. Το 2018, τα ποσοστά αυτά είχαν αυξηθεί σε 54%, καθώς ενισχύθηκαν στη διάρκεια της κρίσης από τη μετατόπιση νοικοκυριών

Δ01: Μερίδιο νοικοκυριών, διαθέσιμου εισοδήματος και συντάξεων και λοιπών κοινωνικών μεταβιβάσεων κατά εισοδηματική τάξη (Εκτίμηση ΣΕΒ με βάση τα μικροδοδεμένα των Ερευνών Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης της ΕΛΣΤΑΤ, τα στοιχεία αναφέρονται στα εισοδήματα του προηγούμενου έτους)

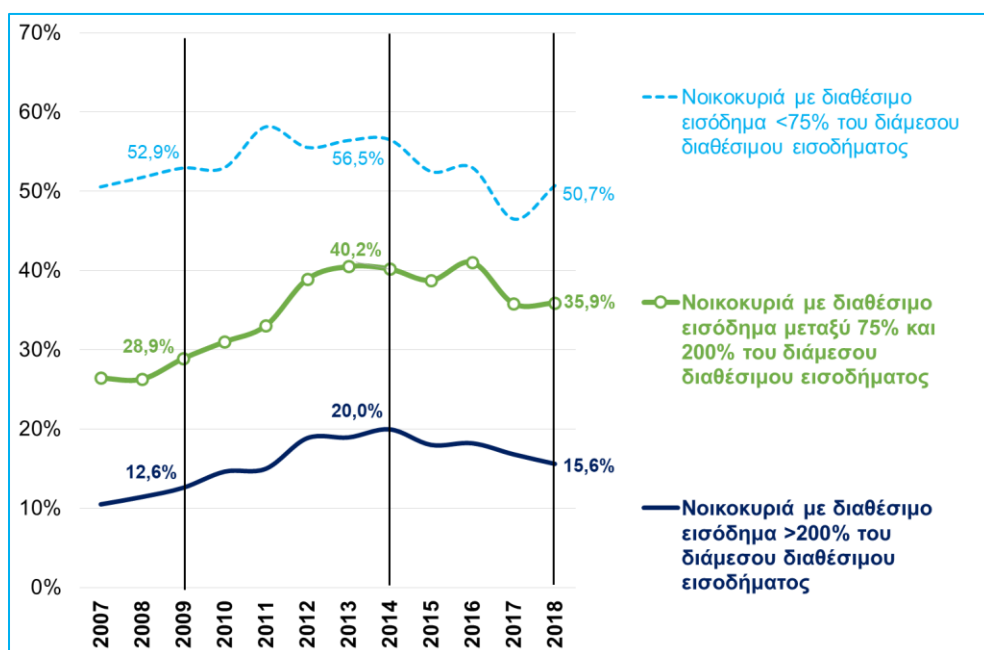

από την υψηλότερη, κυρίως, εισοδηματική τάξη. Ενώ, όμως, το μερίδιο των συντάξεων (και λοιπών κοινωνικών μεταβιβάσεων) της μεσαίας τάξης ήταν 54% το 2009, όσο δηλαδή και το μερίδιο τους στο διαθέσιμο εισόδημα, το 2018 εκτοξεύεται στο 62% , καθώς το μερίδιο των συντάξεων στα νοικοκυριά της υψηλότερης εισοδηματικής τάξης συρρικνώνεται από 21,5% πριν την κρίση σε 17,1% προς το τέλος της περιόδου της κρίσης. Σημειώνεται, επίσης (Δ02), ότι το ήμισυ περίπου (50,7%) του συνολικού ακαθάριστου εισοδήματος της χαμηλής εισοδηματικής τάξης αποτελείται σήμερα (2018) από συντάξεις, όπως ήταν και το 2009 πριν την κρίση (52,9%). Επίσης, το αντίστοιχο ποσοστό στη μεσαία τάξη, ανέρχεται πλέον σε 35,9%, όταν πριν την κρίση (2009) ήταν μόλις 28,9%. Σημειώνεται, ότι τα ποσοστά αυτά αυξήθηκαν κατακόρυφα, σε όλες τις εισοδηματικές τάξεις, στην πρώτη φάση της προσαρμογής που ήταν και η εντονότερη, όταν το ΑΕΠ μειώθηκε κατά το ¼.

Με βάση τα ανωτέρω, παρατηρείται μια τάση αυξημένης συνταξιοδότησης της μεσαίας τάξης, που δυσχεραίνει μάλλον τη μετάβαση της χώρας σε ένα εντονότερα αναπτυξιακό επίπεδο τώρα που η χώρα βρίσκεται εκτός Μνημονίων.

Παρατηρείται μια τάση αυξημένης συνταξιοδότησης της μεσαίας τάξης, που δυσχεραίνει μάλλον τη μετάβαση της χώρας σε ένα εντονότερα αναπτυξιακό επίπεδο τώρα που η χώρα βρίσκεται εκτός Μνημονίων.

Έγινε, επίσης, μια προσπάθεια να διερευνήσουμε, όχι μόνο τα νοικοκυριά που είχαν στα μέλη τους τουλάχιστον έναν (1) συνταξιούχο, όπως έγινε στην προηγούμενη ανάλυση, αλλά και τους συνταξιούχους συνολικά ως ομάδα. Εδώ τα αποτελέσματα είναι ακόμη πιο δραματικά. Οι συνταξιούχοι που ανήκουν κατά τεκμήριο στη μεσαία τάξη, από 38,1% προ κρίσης, ανέρχονται πλέον σε 67,5% μετά την κρίση. Και το μερίδιο του καθαρού εισοδήματός τους που προέρχεται από συντάξεις από 51,7% το 2009 εκτοξεύεται σε 77,1% το 2018. Ταυτόχρονα, τα μερίδια των συνταξιούχων της υψηλότερης και της χαμηλότερης εισοδηματικής τάξης μειώνονται αντιστοίχως από 5,4% και 56,3% το 2009 σε 3,2% και

Δ02: Συντάξεις και λοιπές κοινωνικές μεταβιβάσεις ως % του συνολικού ακαθάριστου εισοδήματος κατά εισοδηματική τάξη (Εκτίμηση ΣΕΒ με βάση τα μικροδεδομένα των Ερευνών Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης της ΕΛΣΤΑΤ, τα στοιχεία αναφέρονται στα εισοδήματα του προηγούμενου έτους)

Το **συνολικό εισόδημα** περιλαμβάνει τα εισοδήματα από εργασία, περιουσία, συντάξεις και κοινωνικές παροχές και χρηματικές μεταβιβάσεις από άλλα νοικοκυριά.

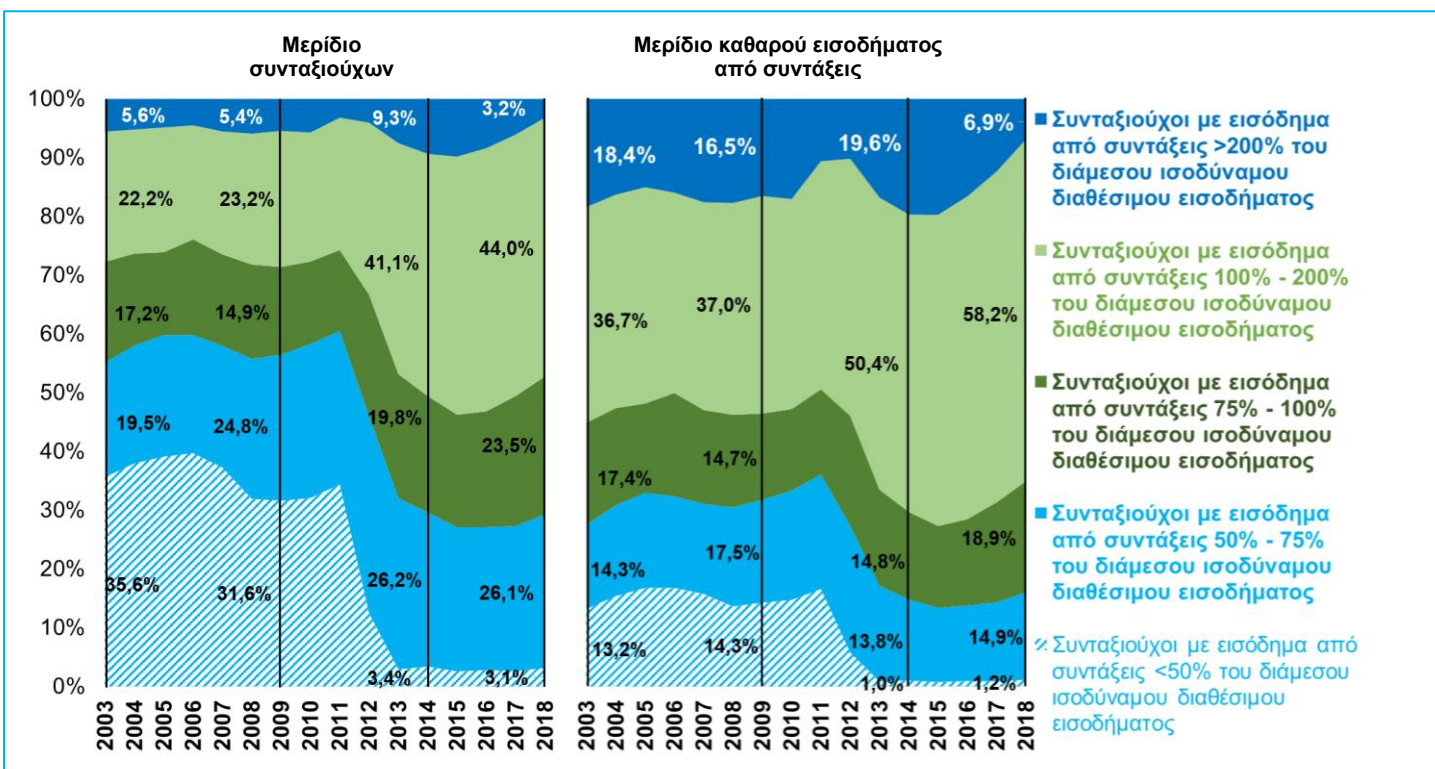

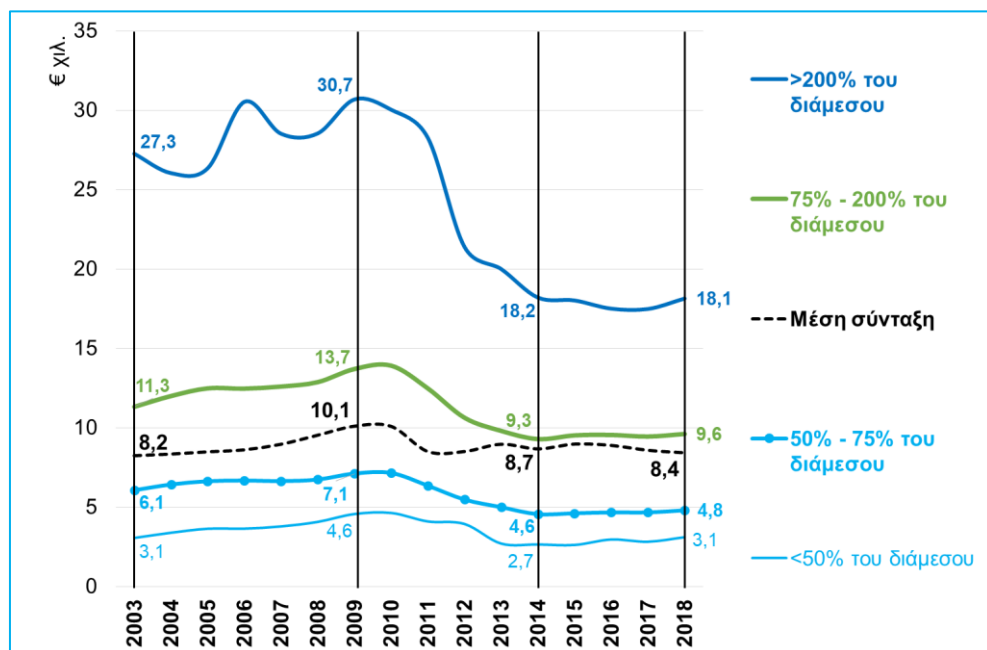
29,2% το 2018. Επίσης, το μερίδιο του καθαρού εισοδήματος που προέρχεται από συντάξεις της υψηλής εισοδηματικής τάξης μειώνεται από 16,5% το 2009 σε 6,9% το 2018, και τα αντίστοιχα ποσοστά της χαμηλής εισοδηματικής τάξης μειώνονται από 31,8% το 2009 σε 16,1% το 2018. Παρατηρείται, επίσης, μια τεράστια πτώση στα μερίδια (και των συνταξιούχων αλλά και των εισοδημάτων από συντάξεις) σε όλα τα εισοδηματικά στρώματα, και ιδίως στο στρώμα των συνταξιούχων που κατηγοριοποιούνται κάτω από το όριο της φτώχειας. Αυτό συνέβη κυρίως από το 2012 και μετά (Δ03), όταν μειώθηκε ο κατώτατος μισθός και ο 13^{ος} και 14^{ος} μισθός στο δημόσιο, καθώς και η 13^η και 14^η σύνταξη, καθώς και όταν έγινε προσπάθεια οι περικοπές των συντάξεων να γίνουν πιο στοχευμένα ώστε να προστατευθούν τα εισοδήματα των χαμηλοσυνταξιούχων. Η μεγάλη μείωση στα ποσοστά των συνταξιούχων κάτω από το όριο της φτώχειας σημαίνει ότι έγινε μετακίνηση χαμηλοσυνταξιούχων σε ανώτερα εισοδηματικά στρώματα. Σε κάθε περίπτωση,

οι 3 στους 4 συνταξιούχους ανήκουν πλέον στη μεσαία τάξη, όπως αυτή διαμορφώνεται μετά την έξοδο από την κρίση. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το διάμεσο διαθέσιμο εισόδημα μειώθηκε περισσότερο από τις συντάξεις. Επειδή, μάλιστα, τα όρια του διαθέσιμου εισοδήματος, με τα οποία κατηγοριοποιούνται οι εισοδηματικές τάξεις, μετακινήθηκαν σε χαμηλότερα επίπεδα, οι συνταξιούχοι μετακινήθηκαν ανάλογα προς τα πάνω, σε υψηλότερα εισοδηματικά στρώματα απ' ό,τι μέχρι τότε.

Όσον αφορά στην εξέλιξη του μέσου εισοδήματος από συντάξεις, σε σταθερές τιμές 2018, παρατηρείται ότι η μέση σύνταξη, από τα υψηλά προ κρίσης το 2009 (€10 χιλ.) έχει επιστρέψει το 2018 (€8,4 χιλ.) σε επίπεδα των αρχών της δεκαετίας του 2000 (€8,2 χιλ. το 2003). Παράλληλα, η μέση σύνταξη στη μεσαία τάξη διαμορφώνεται σε €9,6 χιλ. σήμερα (2018) από €13,7 χιλ. πριν την κρίση (2009), ενώ στην υψηλή τάξη σε

Δ03: Μερίδιο συνταξιούχων γήρατος ή χηρείας και καθαρού εισοδήματος από συντάξεις γήρατος ή χηρείας κατά εισοδηματική τάξη με βάση το διάμεσο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών από όλες τις πηγές (Εκτίμηση ΣΕΒ με βάση τα μικροδομημένα των Ερευνών Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης της ΕΛΣΤΑΤ, τα στοιχεία αναφέρονται στα εισοδήματα του προηγούμενου έτους)

Δ04: Μέσο εισόδημα από συντάξεις γήρατος ή χηρείας κατά κλιμάκια, σταθερές τιμές 2018
(Εκτίμηση ΣΕΒ με βάση τα μικροδεδομένα των Ερευνών Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης της ΕΛΣΤΑΤ, τα στοιχεία αναφέρονται στα εισοδήματα του προηγούμενου έτους)

€18,1 χιλ. (2018) από €30,7 χιλ. (2009). Τέλος, οι συντάξεις μειώθηκαν και στη χαμηλή τάξη, σε €4,8 χιλ. στην ανώτερη χαμηλή τάξη και σε €3,1 χιλ. στην κατώτερη χαμηλή τάξη κάτω του ορίου της φτώχειας (Δ04).

Συμπερασματικά, το πιο δυναμικό κομμάτι της κοινωνίας, φαίνεται να μην είναι σε θέση να σύρει το κάρο της ανάπτυξης, καθώς σε μεγάλο βαθμό είτε είναι οικονομικά αδύναμο, είτε είναι εκτός μάχης. Η θεωρία του ελατηρίου είναι μάλλον παραπλανητική. Το ελατήριο μπορεί να είναι συμπιεσμένο αλλά οι σπείρες του έχουν υποστεί μηχανική κόπωση, και αν αποσυμπιεσθεί δεν πρόκειται να επανέλθει στην προτέρα του δυναμική κατάσταση. Ο μόνος ασφαλής δρόμος για την ταχεία ανάπτυξη της οικονομίας και της δημιουργίας μιας δυναμικής μεσαίας τάξης με υψηλότερα εισοδήματα και τη δυνατότητα αποταμίευσης είναι η επιμονή στις μεταρρυθμίσεις και τις διαρθρωτικές αλλαγές, που υπερβαίνουν την ούτως ή άλλως αναγκαία μείωση της υπερφορολόγησης. Σε ό,τι αφορά την εξάλειψη του φαινομένου του παροπλισμού ενός μεγάλου μέρους της μεσαίας τάξης μέσω της ευρείας συνταξιοδότησης αλλά και συνυπολογίζοντας τις σοβαρότατες συνέπειες του δημογραφικού προβλήματος στη χώρα μας, πρέπει άμεσα να δημιουργήσουμε τις συνθήκες για μια

οικονομία με τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των νέων, των γυναικών και των μεγαλύτερων ηλικιών στο εργατικό δυναμικό, εξέλιξη που θα εξαρτηθεί όχι μόνο από υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης αλλά και από την υιοθέτηση πολιτικών για την απόκτηση δεξιοτήτων διαβίου, στο πλαίσιο επιδίωξης ίσων ευκαιριών για όλους, αλλά και για τον περιορισμό των αντικινήτρων στην απασχόληση των συνταξιούχων.

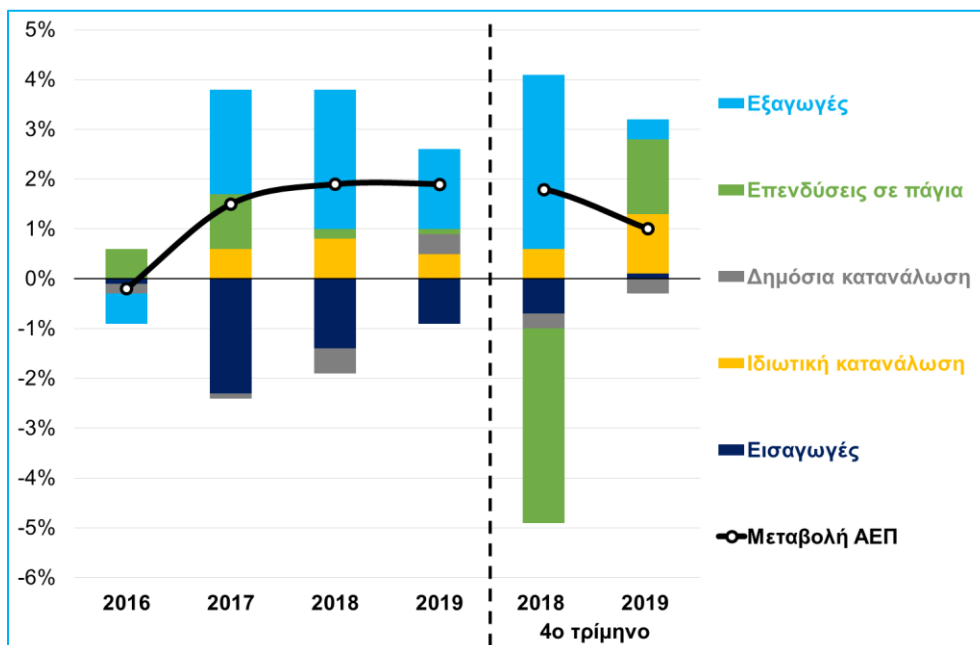
Επιβάλλεται, όμως, και μεγαλύτερη στροφή της οικονομικής πολιτικής προς την κατεύθυνση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Αυτές, θα πρέπει να είναι και φιλοαναπτυξιακές αλλά και υπέρ της μεσαίας τάξης, με την ενδυνάμωση των προοπτικών εκπαίδευσης, ανάπτυξης δεξιοτήτων και επαγγελματικής κατάρτισης, σε ένα περιβάλλον υψηλής τεχνολογικής έντασης (4η Βιομηχανική Επανάσταση) και μεγάλων αλλαγών στην παραγωγή και την κατανάλωση για να αντιμετωπισθεί η απειλή της κλιματικής αλλαγής (Πράσινη Συμφωνία).

Οικονομικές εξελίξεις

ΑΕΠ: Ο ρυθμός ανάπτυξης περιορίστηκε σε +1,9% το 2019, έναντι πρόβλεψης της κυβέρνησης για +2,0% ([Κρατικός Προϋπολογισμός 2020](#)) και +2,2% της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ([Χειμερινές προβλέψεις 2020](#)). Η χαμηλότερη από την αναμενόμενη άνοδος του ΑΕΠ, οφείλεται στην επιβράδυνση των εξαγωγών (+1,0% το 4^ο τρίμηνο έναντι +6,3% στο 9μηνο και +4,8% στο σύνολο του 2019) και της δημόσιας κατανάλωσης (-1,4% το 4^ο τρίμηνο έναντι +3,4% στο 9μηνο και +2,1% στο σύνολο του 2019), ενώ, αντίθετα, ο ρυθμός ανόδου της ιδιωτικής κατανάλωσης ενισχύθηκε (+1,8% το 4^ο τρίμηνο έναντι +0,5% στο 9μηνο και +0,8% στο σύνολο του 2019, [Δ05](#)). Ταυτόχρονα, οι επενδύσεις σε πάγια παρουσίασαν αύξηση +14,4% το 4^ο τρίμηνο του 2019, έναντι μείωσης -26,8% το 4^ο τρίμηνο του 2018 και +4,7% στο σύνολο του 2019, έναντι μείωσης -12,2% το 2018. Ωστόσο, περιλαμβανομένης της μεταβολής των αποθεμάτων, η συμβολή των επενδύσεων ήταν αρνητική το 4^ο τρίμηνο (-0,4 π.μ.) και οριακά θετική στο σύνολο του 2019 (+0,1 π.μ.). Η άνοδος των επενδύσεων αφορά κυρίως επενδύσεις σε μεταφορικό εξοπλισμό (+113,9% το 4^ο τρίμηνο και +37,1% στο σύνολο του 2019, έναντι πτώσης -43,5% το 2018),

καθώς και επενδύσεις σε κατοικίες (+17,3% το 4^ο τρίμηνο και +12,1% στο σύνολο του 2019, επιπλέον αύξησης +17,2% το 2018) και λοιπές κατασκευές (+22,9% το 4^ο τρίμηνο έναντι μείωσης -4,6% στο σύνολο του 2019, επιπλέον μείωσης -22,9% το 2018). Όπως είχαμε επισημάνει (βλ. [Μηνιαίο Δελτίο ΣΕΒ Δεκ. 2019](#)) η επίτευξη του στόχου για ρυθμό ανάπτυξης +2% το 2019, απαιτούσε πολύ μεγαλύτερη αύξηση των επενδύσεων το 4^ο τρίμηνο του 2019. Αντίθετα, η επιτάχυνση της ιδιωτικής κατανάλωσης το τελευταίο τρίμηνο του 2019, ως αποτέλεσμα της αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (+4,7% σε τρέχουσες τιμές κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2019), σε συνδυασμό με την μεγάλη άνοδο της δημόσιας κατανάλωσης κατά το πρώτο εξάμηνο του 2019 (+5,1%), συγκράτησαν την περαιτέρω επιβράδυνση του ΑΕΠ.

Δ05: ΑΕΠ και βασικές συνιστώσες από την πλευρά της ζήτησης (ΕΛΣΤΑΤ, Δ' 3μηνο 2019)

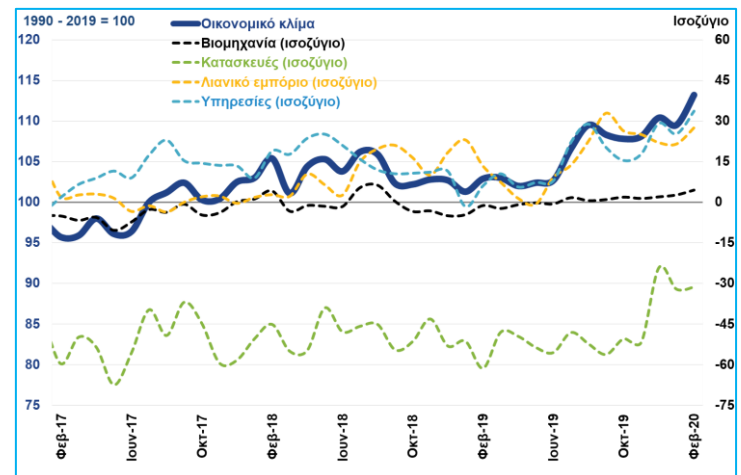

Οικονομικό κλίμα: Νέα άνοδο κατέγραψε ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Φεβρουάριο του 2020, φτάνοντας στις 113,2 μονάδες από 109,5 τον προηγούμενο μήνα και 102,9 τον Φεβρουάριο του 2019. Η βελτίωση του κλίματος προήλθε από όλους τους τομείς και ιδίως από το λιανικό εμπόριο και την καταναλωτική εμπιστοσύνη (**Δ06** και **Δ07**). Παρόλα αυτά, οι εξελίξεις αναφορικά με τον νέο κορωνοϊό ενδέχεται να επιφέρουν αντίθετη πορεία το επόμενο διάστημα, η οποία όμως αναμένεται να είναι πρόσκαιρη.

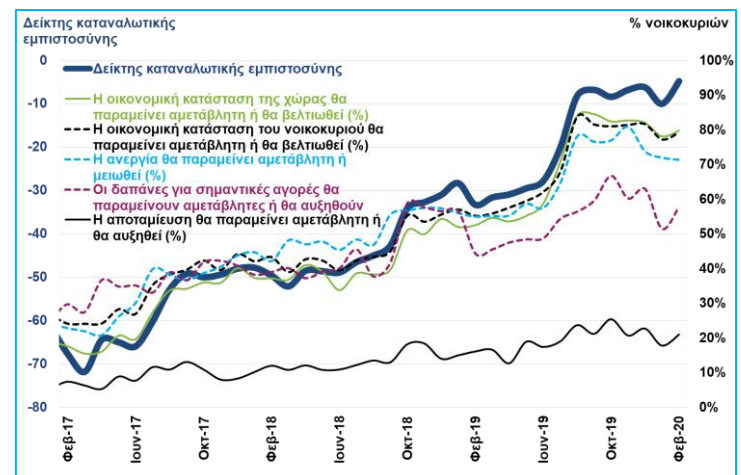
Ειδικότερα, ο **δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης** διαμορφώθηκε τον Φεβρουάριο του 2020 στις -4,8 μονάδες από -10 μονάδες τον προηγούμενο μήνα και -33,3 μονάδες τον Φεβρουάριο του 2019. Η βελτίωση αυτή σχετίζεται με την άνοδο του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, όπως καταγράφεται στα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών (+4,7% το διάστημα Ιαν – Σεπ 2019) και αποτυπώνεται στην αύξηση του ποσοστού των νοικοκυριών που δηλώνουν ότι θα προβούν σε ίδιες ή περισσότερες σημαντικές αγορές (ηλεκτρικές συσκευές, οικιακό εξοπλισμό κλπ) το επόμενο διάστημα (57% από 50% τον προηγούμενο μήνα). Το γεγονός αυτό συνδέεται επίσης με το ότι ο Φεβρουάριος είναι μήνας εκπτώσεων με αυξημένη κίνηση στην αγορά. Την ίδια ώρα, τα νοικοκυριά εμφανίζονται περισσότερο αισιόδοξα αναφορικά με την εξέλιξη της οικονομικής τους κατάστασης και τη γενικότερη κατάσταση της χώρας (**Δ07**).

Σημειώνεται ότι τον Φεβρουάριο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιέλαβε μεταξύ των δεικτών που συνθέτουν το οικονομικό κλίμα και έναν νέο δείκτη, τον δείκτη προσδοκιών για την απασχόληση (περισσότερα [εδώ](#)), ο οποίος σε γενικές γραμμές ακολουθεί ανάλογη πορεία με αυτή του γενικού δείκτη οικονομικού κλίματος (**Δ08**). Ο εν λόγω δείκτης διαμορφώθηκε στις 111,7 μονάδες από 112,5 τον προηγούμενο μήνα και 108,1 τον Φεβρουάριο του 2019 και αναμένεται να ενισχυθεί το επόμενο διάστημα με την έναρξη της τουριστικής περιόδου.

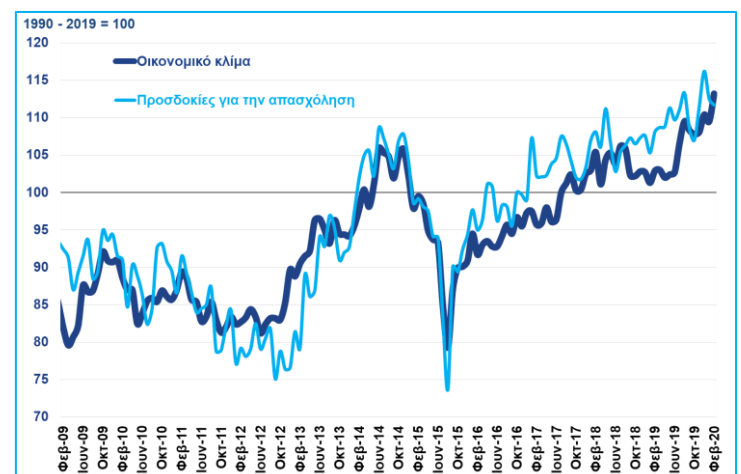
Δ06: Οικονομικό κλίμα και επιχειρηματικές προσδοκίες στους βασικούς κλάδους (EE - DG ECFIN, Φεβ. 2020)

Δ07: Καταναλωτική εμπιστοσύνη και εκτιμήσεις νοικοκυριών (EE - DG ECFIN, Φεβ. 2020)

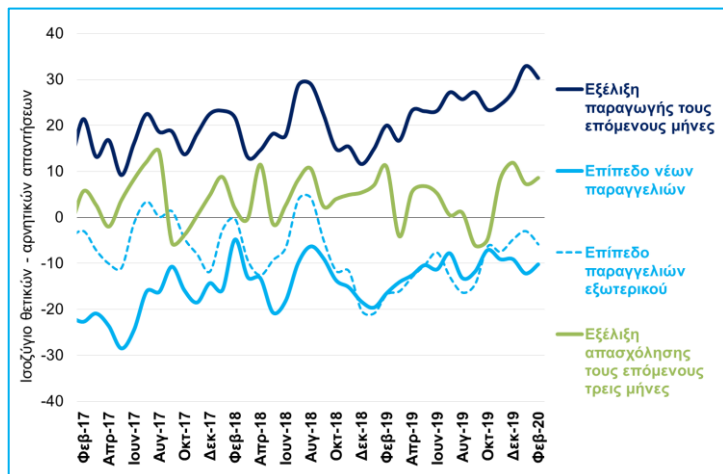

Δ08: Δείκτης οικονομικού κλίματος και δείκτης προσδοκιών για την απασχόληση (EE - DG ECFIN, Φεβ. 2020)

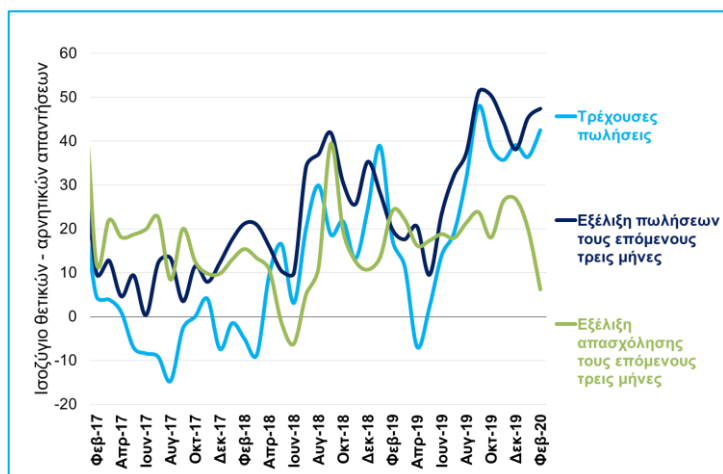

Δ09: Επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία
(ΕΕ - DG ECFIN, Φεβ. 2020)

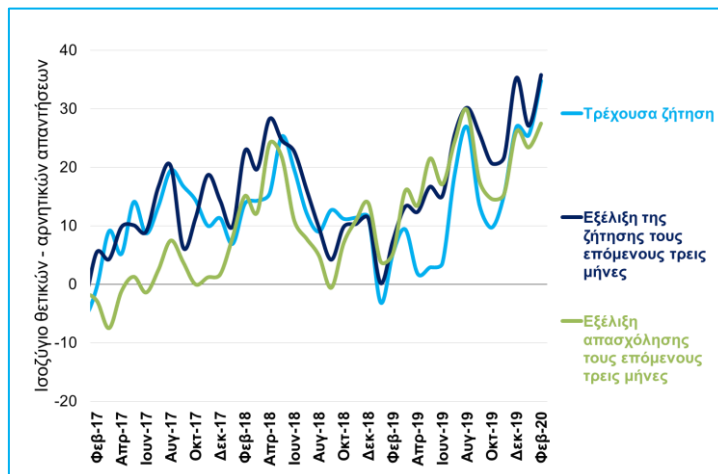
Δ10: Επιχειρηματικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο
(ΕΕ - DG ECFIN, Φεβ. 2020)

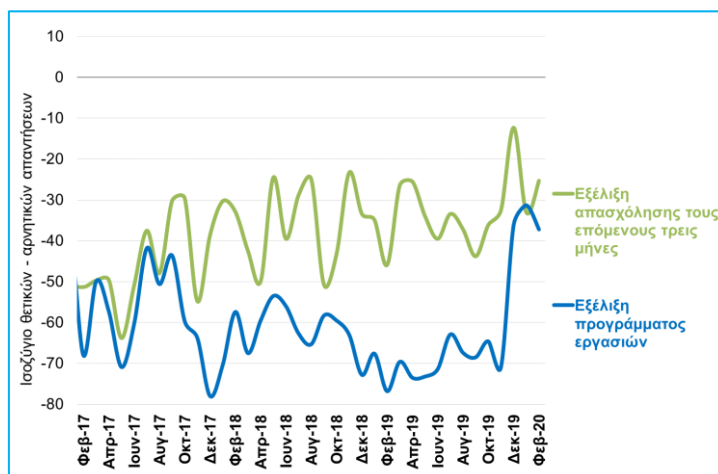
Από την πλευρά των επιχειρήσεων, στη **βιομηχανία** οι προσδοκίες για την εξέλιξη της παραγωγής το επόμενο διάστημα υποχωρούν ελαφρά, παραμένοντας όμως σε θετικό έδαφος, ενώ οι εκτιμήσεις για τις νέες παραγγελίες και την απασχόληση βελτιώνονται (Δ09).

Στο **λιανικό εμπόριο**, οι εκτιμήσεις αναφορικά με τις τρέχουσες πωλήσεις βελτιώθηκαν αισθητά, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για την απασχόληση επιδεινώθηκαν (Δ10). Πάντως, το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων διαμορφώθηκε στις +27,5 μονάδες από +21,5 τον προηγούμενο μήνα, φτάνοντας στο 2^ο υψηλότερο επίπεδο από τον Απρίλιο του 2008.

Δ11: Επιχειρηματικές προσδοκίες στις υπηρεσίες
(ΕΕ - DG ECFIN, Φεβ. 2020)

Δ12: Επιχειρηματικές προσδοκίες στις κατασκευές
(ΕΕ - DG ECFIN, Φεβ. 2020)

Στις **υπηρεσίες** το κλίμα επίσης βελτιώθηκε τον Φεβρουάριο του 2020, με όλους τους δείκτες να εμφανίζουν καλύτερες επιδόσεις, ιδίως σχετικά με την εξέλιξη της ζήτησης το επόμενο διάστημα (Δ11).

Τέλος, στις **κατασκευές** οι επιχειρηματικές προσδοκίες βελτιώθηκαν οριακά, παραμένοντας ωστόσο σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Σημειώνεται, πάντως, ότι οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων αναφορικά με την εξέλιξη του προγράμματος εργασιών είναι σημαντικά βελτιωμένες σε σύγκριση με την περίοδο πριν τον Νοέμβριο του 2019 (Δ12).

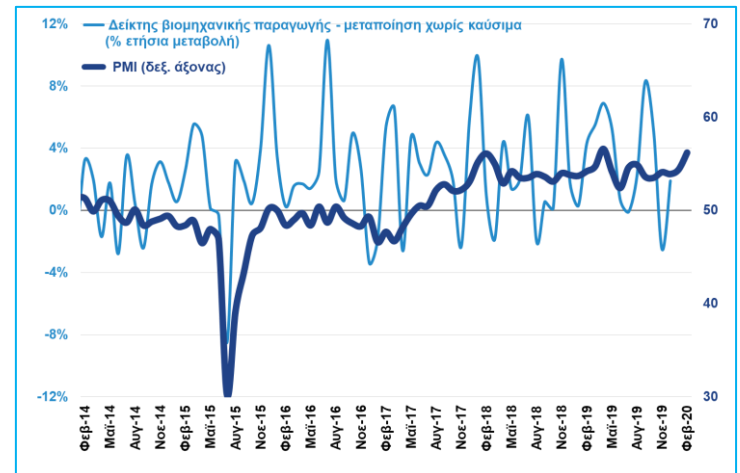

Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη

μεταποίηση: Σε θετικό έδαφος διατηρήθηκαν οι προσδοκίες στη μεταποίηση τον Φεβρουάριο του 2020 με βάση τον Δείκτη Υπευθύνων Προμηθειών (PMI), ο οποίος διαμορφώθηκε στις 56,2 μονάδες από 54,4 μονάδες τον προηγούμενο μήνα και 54,2 μονάδες τον Φεβρουάριο του 2019 (Δ13). Σύμφωνα με τα στοιχεία του δείκτη, ο ρυθμός αύξησης της παραγωγής και των νέων παραγγελιών ήταν ο ταχύτερος που έχει καταγραφεί από τον Απρίλιο του 2019 και η επιχειρηματική εμπιστοσύνη διαμορφώνεται σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο (το υψηλότερο που έχει καταγραφεί στην ιστορία της έρευνας). Παράλληλα, οι νέες παραγγελίες εξαγωγών αυξήθηκαν με τον εντονότερο ρυθμό που έχει καταγραφεί από τον Μάρτιο του 2007, ενώ την ίδια ώρα οι επιχειρήσεις ανέφεραν βελτίωση των χρηματοοικονομικών συνθηκών.

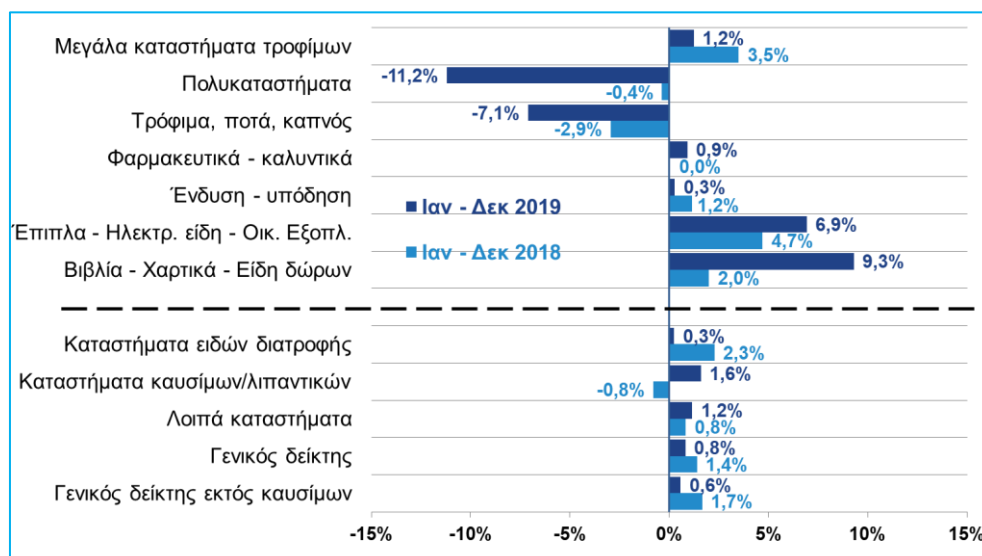
Λιανικές πωλήσεις: Παρά την άνοδο της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και το θετικό γενικά κλίμα στο λιανικό εμπόριο, ο δείκτης όγκου λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων σημείωσε πτώση -1,7% τον Δεκέμβριο του 2019, έπειτα από σημαντική άνοδο τους δύο προηγούμενους μήνες (+4,3% και +7,1% αντίστοιχα), κυρίως λόγω της μείωσης του όγκου πωλήσεων στα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (-2%). Με βάση αυτά τα στοιχεία, κατά το 4^ο τρίμηνο του 2019 ο όγκος λιανικών πωλήσεων σημείωσε άνοδο +2,9%

Δ13: Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη μεταποίηση (PMI) (HIS Markit, Φεβ. 2020)

και +0,6% συνολικά το 2019, έναντι αύξησης +1,7% το 2018. Σε κάθε περίπτωση, η σημαντική βελτίωση των επιχειρηματικών προσδοκιών τους δύο πρώτους μήνες του 2020 αποτελεί θετική ένδειξη για την πορεία των λιανικών πωλήσεων το επόμενο διάστημα.

Αναφορικά με τις βασικές κατηγορίες καταστημάτων, το 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, μεγάλη αύξηση καταγράφεται στα καταστήματα βιβλίων και ειδών τεχνολογίας (+9,3%) και επίπλων και οικιακού εξοπλισμού (+6,9%), ενώ αντίθετα μεγάλη υποχώρηση καταγράφεται στα πολυκαταστήματα (-11,2%) και στα εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων, ποτών και καπνού (-7,1%, Δ14).

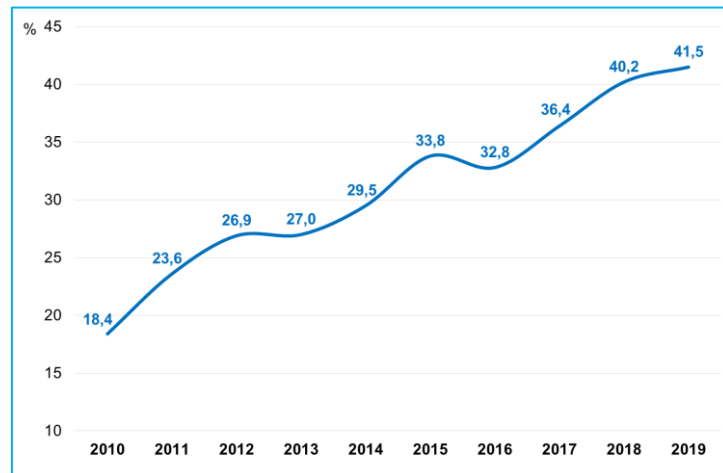
Δ14: Δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο κατά κατηγορία καταστημάτων (ΕΛΣΤΑΤ, Δεκ. 2019)

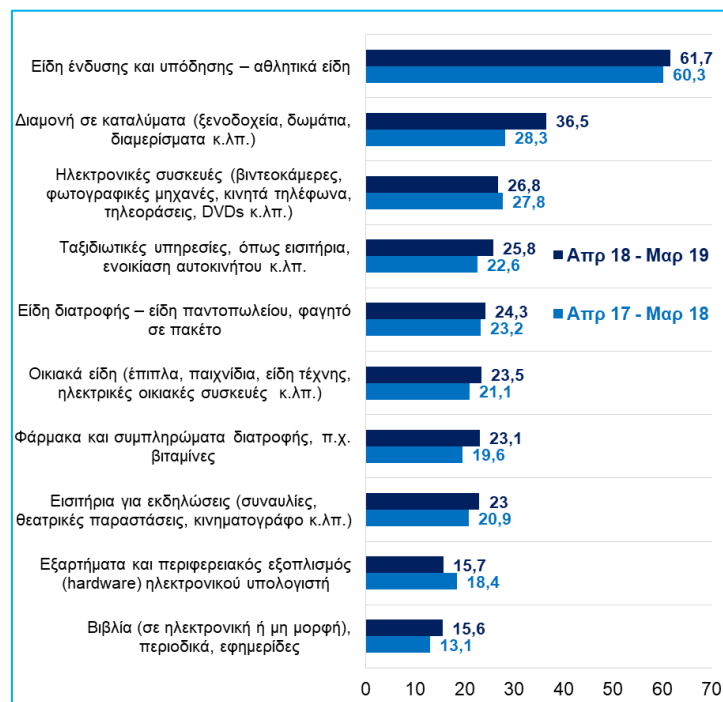
Σημειώνεται ότι, η πτώση στα εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων, ποτών και καπνού καταδεικνύει στροφή των καταναλωτών στα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (supermarkets), όπου ο όγκος πωλήσεων παρουσιάζει άνοδο (+1,2%). Η τάση αυτή αποτυπώνεται και στα στοιχεία της IRI, τα οποία παρουσιάζει η Καθημερινή ([Σε κυνήγι προσφορών επιδίδονται οι καταναλωτές](#), 4/3/2020), σύμφωνα με τα οποία τα χύμα προϊόντα αποτελούν ολοένα και μεγαλύτερη πηγή εσόδων για τα μεγάλα καταστήματα τροφίμων, εις βάρος των εξειδικευμένων (κρεοπωλεία, ιχθυοπωλεία οπωροπωλεία κλπ). Παράλληλα, η πτώση του όγκου πωλήσεων στα πολυκαταστήματα (-11,2%) πιθανώς συνδέεται με την αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου είτε από καταστήματα εκτός Ελλάδας είτε από καταστήματα που δεν περιλαμβάνονται στην κατάρτηση των δεικτών κύκλου εργασιών και όγκου στο λιανικό εμπόριο. Ειδικότερα, σύμφωνα με την [Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας από Νοικοκυριά και Άτομα](#) της ΕΛΣΤΑΤ, το 2019 (περίοδος αναφοράς το 1^ο τρίμηνο) το ποσοστό των χρηστών του διαδικτύου που πραγματοποίησαν ηλεκτρονικές αγορές παρουσίασε αύξηση 3,2% σε σύγκριση με το 2018, ενώ η αύξηση της τελευταίας δεκαετίας (2010 – 2019) ανήλθε σε 125,5% ([Δ15](#)). Επιπρόσθετα, τα προϊόντα που αγοράστηκαν ή παραγγέλθηκαν περισσότερο από το διαδίκτυο για προσωπική χρήση (κατά το διάστημα Απρ 2018 – Μαρ 2019) ήταν κατά κύριο λόγο είδη ένδυσης και υπόδησης και αθλητικά είδη (61,7% [Δ16](#)), αφαιρώντας πιθανώς μερίδια από την κατηγορία των πολυκαταστημάτων στους δείκτες κύκλου εργασιών και όγκου πωλήσεων στο λιανικό εμπόριο.

Ταυτόχρονα, σύμφωνα με την [Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Ηλεκτρονικού Εμπορίου στις Επιχειρήσεις](#) της ΕΛΣΤΑΤ, το 2019 ο κύκλος εργασιών που προήλθε από παραγγελίες μέσω ιστοσελίδας ή ειδικών ηλεκτρονικών εφαρμογών ανήλθε σε €10,2 δισ. (3,8% του συνόλου των πωλήσεων των επιχειρήσεων του δείγματος της έρευνας), έναντι €9,0 δισ. το 2018 (3,8% του συνόλου των πωλήσεων των επιχειρήσεων του δείγματος της έρευνας).

Δ15: Ποσοστό χρηστών διαδικτύου που πραγματοποίησαν ηλεκτρονικές αγορές, 1^ο τρίμηνο 2010 – 2019 ([ΕΛΣΤΑΤ](#), [Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας από Νοικοκυριά και Άτομα](#), 2019)

Δ16: Προϊόντα και υπηρεσίες που αγοράστηκαν ή παραγγέλθηκαν από το διαδίκτυο ([ΕΛΣΤΑΤ](#), [Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας από Νοικοκυριά και Άτομα](#), 2019)

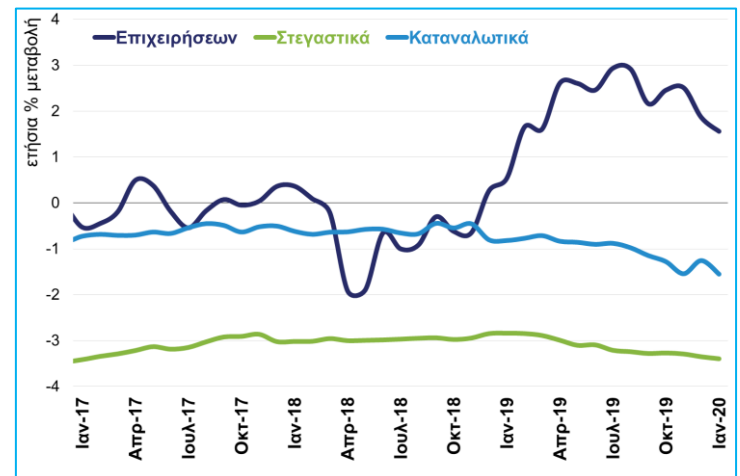
Χρηματοδότηση και καταθέσεις: Σε θετικό έδαφος διαμορφώθηκε ο ρυθμός χρηματοδότησης των επιχειρήσεων τον Ιανουάριο του 2020 (+1,6%) για 14^ο συνεχόμενο μήνα. Ωστόσο, η πιστωτική επέκταση αφορά τις χορηγήσεις προς μεγάλες επιχειρήσεις, ενώ όσον αφορά τα νοικοκυριά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ο ρυθμός χρηματοδότησης παρέμεινε αρνητικός (-3,4% στα στεγαστικά δάνεια και -1,6% στα καταναλωτικά, [Δ17](#)).

Αναφορικά με τις καταθέσεις νοικοκυριών, τον Ιανουάριο του 2020 σημειώθηκε εκροή ύψους €967 εκατ. η οποία ήταν αναμενόμενη μετά τη μεγάλη αύξηση τον Δεκέμβριο του 2019 (+€1,8 δισ.), κυρίως λόγω της καταβολής των αγροτικών επιδοτήσεων και του δώρου Χριστουγέννων στους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα. Συνολικά, το 2019 οι καταθέσεις των νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά +€6,6 δισ., ενώ το υπόλοιπό τους στο τέλος του Ιανουαρίου του 2020 διαμορφώθηκε σε €115,8 δισ.

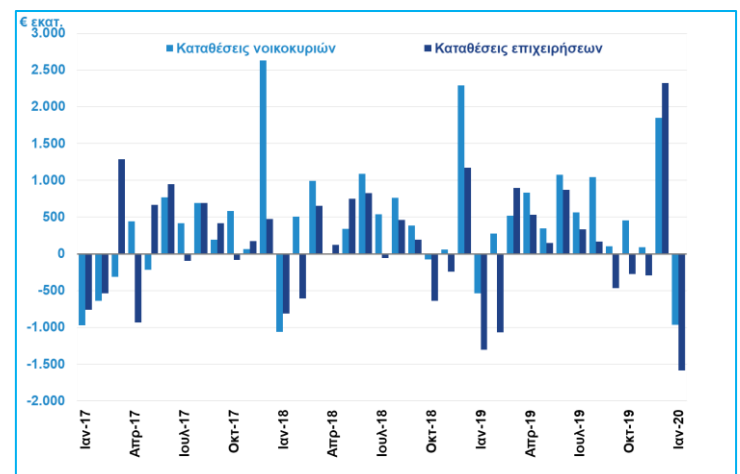
Παράλληλα, τον Ιανουάριο του 2020 οι καταθέσεις των επιχειρήσεων μειώθηκαν κατά €1,6 δισ., μετά από άνοδο +€1,9 δισ. τον προηγούμενο μήνα. Η τάση αυτή παρατηρείται κάθε χρόνο και σχετίζεται με το κλείσιμο της οικονομικής χρήσης ([Δ18](#)).

Αγορά εργασίας: Σε 16,3% υποχώρησε το ποσοστό ανεργίας τον Δεκέμβριο του 2019, από 16,5% τον προηγούμενο μήνα και 18,5% τον Δεκέμβριο του 2018. Ειδικότερα, σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2018, ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά -114,6 χιλ., οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά +53,2 χιλ., το εργατικό δυναμικό περιορίστηκε κατά -61,4 χιλ. και ο μη ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά +14,8 χιλ. Το ποσοστό ανεργίας των νέων ηλικίας 15-24 ετών διαμορφώθηκε σε 34,7% (έναντι 39,4% τον Δεκέμβριο του 2018), ενώ το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων παραμένει υψηλό (73,6% το 3^ο τρίμηνο του 2019, [Δ19](#)). Τέλος, τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας καταγράφονται στις περιφέρειες Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας (19,8%) και Μακεδονίας – Θράκης (18,4%), ενώ η Κρήτη εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό (11,3%).

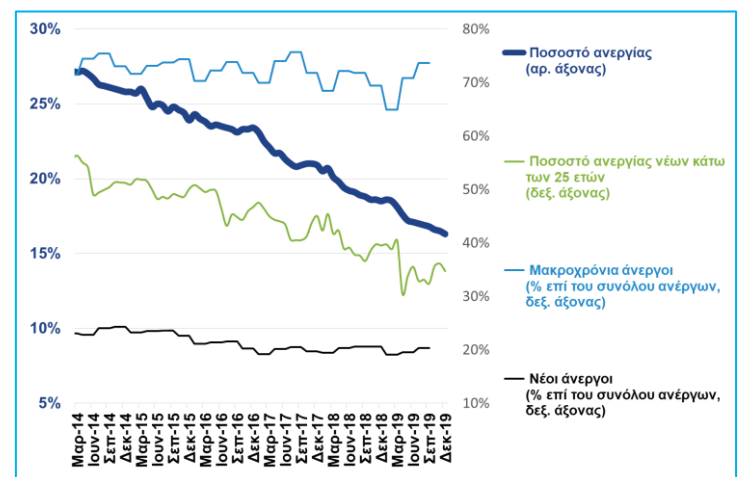
Δ17: Χρηματοδότηση νοικοκυριών και επιχειρήσεων – ετήσια % μεταβολή (Τράπεζα της Ελλάδος, Ιαν. 2020)

Δ18: Μηνιαία ροή καταθέσεων νοικοκυριών και επιχειρήσεων (ΤτΕ, Ιαν. 2020)

Δ19: Ποσοστό ανεργίας και ποσοστά ανεργίας νέων ηλικίας 15-24 ετών, μακροχρόνια ανέργων και νέων (για πρώτη φορά) ανέργων (ΕΛΣΤΑΤ, Δεκ. 2019)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€325 δισ.

69% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€61 δισ.

51% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€66 δισ.

46% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€4,0 δισ.**

41% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

197.000

10% συνόλου
ασφαλισμένων
στον ΕΦΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€4,9 δισ.

18% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ
ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,1 δισ.

23% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€1,1 δισ.

27% συνόλου****

* 21.075 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2017 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Πηγή: ICAP, Hellastat, Υπουργείο Οικονομικών, ΕΦΚΑ, ΕΛΣΤΑΤ

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτομία επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

Τ: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh

B-1000 Bruxelles

T: +32 (0) 2 662 26 85

E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ